

Bifolium

Nieuws over handschriften en oude drukken

ISSN: 0920-9360

Redactie: p/a Vakgroep Mediaevistiek, Rijksuniversiteit Groningen, Postbus 716, 9700 AS Groningen NL

25

APRIL 1995

Ter Inleiding

Er zijn bij de redactie bij het voorbereiden van deze aflevering van Bifolium niet veel berichten over tentoonstellingen bekend. Misschien dat zij er niet zijn, misschien dat de gegevens ons niet op tijd bereikt hebben. Nog eens maken wij U erop attent dat wij het zeer waarderen wanneer U ons de bij U bekende gegevens over tentoonstellingen of nieuwe – en te verwachten – literatuur zou toesturen. U bewijst ons en de meer dan 500 abonnees en een veelvoud aan lezers van Bifolium hiermee een goede dienst.

Bij dit nummer gaat ook weer een acceptgirokaart voor de betaling van dit en de eerstvolgende drie afleveringen. Een spoedige betaling wordt op prijs gesteld. We verzoeken onze abonnees buiten Nederland goede nota te nemen van de opmerking aan de voet van pagina 4.

TENTOONSTELLINGEN

BRAUNSCHWEIG Herzog Anton Ulrich Museum: Heinrich der Löwe und seine Zeit. Herrschaft und Repräsentation der Welfen, 1125 bis 1225. 6 augustus - 12 november 1995. De invloed die deze hertog van Saksen en Beieren en zijn familie heeft gehad op politiek, economie, kerk en cultuur wordt getoond in de Burg Dankwarderode aan de hand van ca. 400 kunstvoorwerpen. Met een grote catalogus in 2 dln.

BRUSSEL Koninklijke Bibliotheek Albert I: Drukkunst voor Gutenberg. 30 juni - 9 september 1995. Met catalogus.

ECHTERNACH Abteimuseum Echternach/Luxemburg: Das salische Kaiser Evangeliar. Der Goldene Pracht-codex Heinrichs III. 4 april - 7 mei 1995. Tentoonstelling van de facsimile-uitgave van het beroemde handschrift in het Escorial. Eerder te zien in Spiers.

DEN HAAG Museum Meermanno-Westreenianum/ Museum van het Boek: Uit de boeken van Eugène Strens. Verlengd tot 24 juni 1995. Kleine expositie ter kennismaking met een recent verworven, zeer belangrijke collectie ex-libris (vgl. Bifolium 24, Varia).

NEW YORK The Pierpont Morgan Library: The Painted Page. Italian Renaissance Book Illumination. 15 februari - 7 mei 1995. Prachtige overzichtstentoonstelling, die eerder, maar niet in dezelfde samenstelling, te zien was in London (Royal Academy, zie Bif. 24). Voor catalogus, zie ALEXANDER.

ZWOLLE Provinciaal Overijssels Museum (Voorstraat 34): Middeleeuwse boekproductie in Zwolle. 28 mei - 30 juli 1995. Aspecten van handschriftproductie, drukwerk en boekbanden komen aan bod. Een van de aardigste thema's betreft de - ook archivalisch gedocumenteerde - bemoeienis van de scholieren van de Domus parva met het boekenbedrijf. Geen catalogus (vgl. evenwel onder WIERDA).

LITTERATUUR

ABBREVIATIONES [=the first electronic dictionary of medieval Latin abbreviations]. Te bestellen bij: Dr. Olaf Pluta. Institut für Philosophie, Ruhr-Universität Bochum, Universitätsstrasse 150, D-44801 Bochum. DM 150.

ALEXANDER, J.J.G. The Painted Page. Italian Renaissance Book Illumination 1450-1550. München: Prestel Verlag, 1994. 272 pp., ill. (kleur), geb. ISBN 3 7913 1385 1. DM 128.

ANCIENT and Medieval Book Materials and Techniques (Eric 18-25 september 1992). Ed. M. Maniaci & P.F. Munafò. Città del Vaticano: BAV, 1993. (= Studi e Testi, 357-358). 450+483 pp., ill. (deels kleur). ISBN 8

Matthaeus. Initiaal L in Nieuwe Testament, in 1452 voltooid in het Fraterhuis te Zwolle (Leeuwarden, PB, 681 Hs., fol. 1r. Te zien in Zwolle.

8210 0650 6. LIT. 400.000. Bundel met aantal grensverleggende bijdragen aan het inzicht in middeleeuwse boekproductie.

ANDERSSON-SCHMITT, M. Die Lübecker Historienbibel. Niederdeutsche Bearbeitung der Zweiten Niederländischen Historienbibel. Köln: Böhlau, 1994. (= Niederdeutsche Studien, 40). 350 pp. DM 88.

BARILE, E. 'Littera antiqua' e scrittura alla greca. Notai e cancellieri copisti a Venezia nei primi decenni del Quattrocento. Venezia: Istituto veneto di scienze, lettere ed arti, 1994. (= IVSLA, Classe di scienze morali, lettere ed arti, Memorie, 51). 156 pp., ill. ISBN 8 8861 6609 5.

LIT. 28.000.

BASWELL, Christopher *Virgil in Medieval England. Figuring 'The Aeneid' from the Twelfth Century to Chaucer.* Cambridge: University Press, 1995. (= Cambridge Studies in Medieval Literature, 24). 483 pp., ill., geb. ISBN 0 5214 6294 0. £ 40.

BOOKBINDINGS & other Bibliophily. Essays in honour of Anthony Hobson. Ed. Denis Rhodes. Verona: Valdonega, 1994. 368 pp., ill., geb. ISBN 8 8850 3326 1. Lit. 185.000. Schitterend verzorgde bundel waarin 12 bijdragen, o.m. over verzamelaars, boekbanden en boekhandel, van Schoeffer tot Nederlandse uitgeververbanden vóór 1800. Met bibliografie van de gevierde.

BORST Arno *Das Buch der Naturgeschichte. Plinius und seine Leser im Zeitalter des Pergaments.* Heidelberg: Winter, 1995. x + 434 pp., geb. ISBN 3 8253 0132 x. DM 98. Tweede, verbeterde uitgave.

BRANDENBARG, J.A. (e.a.) *Uit de boeken van Eugène Strens. De verzameling Strens in het Museum van het Boek.* Zutphen: Walburg Pers, 1995. 78 pp., ill. ISBN 9 0601 1939 8. In museum *f* 35, daarbuiten *f* 37,50.

BOUDET, J.-P. *Lire dans le ciel. La Bibliothèque de Simon de Phares, astrologue du XVe siècle.* Bruxelles: Centre d'étude des manuscrits, 1994. (= Publications de Scriptorium, 10). XXXI+220 pp., 1 fig. en 28 pls. BEF 1900.

BROWNRIGG, Linda (ed.) *Making the medieval book. Techniques of production. Proceedings ... Oxford Seminar 1992.* London: Red Gull Press, 1994. 248 pp., ill. (deels kleur). ISBN 0 9626 3722 x. £ 62. Evenals de acten van het Oxford Seminar 1988 (cf. Bifolium 17), zeer verzorgd uitgegeven.

BUONOCORE, M. *Bibliografia retrospettiva dei fondi della Biblioteca Vaticana. I. Città del Vaticano: BAV, 1994.* (= Studi e Testi, 361). 568 pp. ISBN 8 8210 0654 9. Lit. 120.000.

COSANNE, Annette *Die Druckschriften der Klosterbibliothek Frenswegen.* Wiesbaden: Harrassowitz, 1994. 214 pp. ISBN 3 4470 3585 4. DM 64. Na een schets van de groei en terloorgang van de bibliotheek een - boekhistorisch en bibliografisch helaas teleurstellende - beschrijving van de bewaard gebleven drukwerken (waaronder belangrijke, soms unieke stukken). Ook aandacht voor inmiddels verwaarden titels. Registers, o.m. van (in verduitsde vorm) drukkers/uitgevers, maar niet naar auteurs of bezitters.

DEROLEZ, Albert & B. Victor (eds.) *Corpus catalogorum Belgii. The medieval booklists of the Southern Low Countries. II.* Brussel: Koninklijke Akademie van Wetenschappen, 1994. 256 pp., 10 pl. 1 krt. ISBN 9 0656 9606 7. BEF 1600. De serie zal 5 delen omvatten, het tweede deel beschrijft de middeleeuwse boeklijsten uit de provincies Luik, Luxemburg en Namen. Het eerste deel (1961) verschijnt in aangevulde reprint in de loop van 1995. Distributie via Brepols, Turnhout.

FELDMANN, R. (e.a., eds.) *Die Klosterbibliothek Gravenhorst. Katalog der Bibliothek des ehemaligen Zisterzienserinnenklosters Gravenhorts.* Münster: Univ.- und Landesbibliothek, 1993. (= Schriften der ULB Münster, 10). 144 pp., ill. ISBN 3 9801 7814 5. DM 28.

GATTERMANN, Günther (ed.) *Inkunabelkatalog.* Wiesbaden: Reichert, 1994. (= Schriften der Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf, 20). IX+541 pp., ill. ISBN 3 8822 6728 3.

FLORES Aetatis Novae / Fleurs de la Renaissance. Catalogue descriptif des éditions françaises, néo-latines et autres, 1501-1600 de la Bibliothèque municipale de Versailles. Introduction, notes et index par Trevor Peach et Philippa

Brevier (ca. 1400), met uitsparing in voorplat voor bril (Fribourg, BCU, ms. L. 64). Afgebeeld in DE HAMEL (p. 213).

Tawn. Paris: Champion, 1994. 779 pp.

FRANK, B. *Die Textgestalt als Zeichen. Lateinischen Handschriften-tradition und die Verschriftlichung der romanischen Sprachen.* Tübingen: Gunter Narr Verlag, 1994. 255 pp., ill. (= Scripta Oralia, 7). ISBN 3 8233 4557 5. DM 108.

GAMBLE, H.Y. *Books and readers in the early church. A history of early church.* New Haven: Yale UP, 1995. 312 pp., ill. ISBN 0 3000 6024 6. ca. \$ 30.

GASPARRI, Françoise *Introduction à l'histoire de l'écriture.* Paris-Turnhout: CNRS-Brepols, 1994. (= IRHT, Documents, Etudes, Répertoires). 240 pp., geb. ISBN 2 5035 0394 2. FF 275 / BEF 1550. Beoogt niet zozeer een paleografisch handboek te zijn maar veeleer het schrift te beschouwen 'comme inscrite dans l'histoire générale, de la situer dans l'activité culturelle, de la voir comme l'expression d'un travail à la fois intellectuel et manuel'.

GAUR, Albertine *A History of Calligraphy.* London: The British Library, 1994. 232 pp., ill. (14 pls. in kleur). ISBN 0 7123 0348 0.

GEDRUKT in Holland. J.W.J. Burgers e.a. (eds.). Hilversum: Verloren, 1994. 160 pp., ill. ISBN 9 0704 0335 8. *f* 25. Themnummer 'Holland. Regionaal-historisch tijdschrift'. 26 (1994), nr 4/5.

Het GERAARDSBERGSE handschrift. Hs. Brussel, Koninklijke Bibliotheek Albert I, 837-845. Diplomatische editie bezorgd door Marie-José Govers (e.a.) met een codicologische beschrijving door Hans Kienhorst. Hilversum: Verloren, 1994. 192 pp., geb. ISBN 9 0655 0015 4. *f* 47,50. Eerste deel uit reeks tekstedities van verzamelhandschriften.

GRAF, M. *Buch- und Lesekultur in der Residenzstadt Braunschweig zur Zeit der Spätaufklärung unter Herzog Karl Wilhelm Ferdinand (1770-1806).* Frankfurt am Main: Buchhändler-Vereinigung GmbH, 1994. (= Archiv für Geschichte des Buchwesens, 42). 317 pp. ISSN 0066-6327; ISBN 3 7657 1841 6.

GRAFINGER, M.C. *Die Ausleihe vatikanischer Handschriften und Druckwerke (1563-1700).* Città del Vaticano: Biblioteca Apostolica Vaticana, 1993. (= Studi e Testi, 360). LIX+720 pp., ill. ISBN 8 8210 0653 0. Lit. 75.000.

GRENDLER, Paul F. *Books and Schools in the Italian Renaissance.* Aldershot: Variorum, 1995. (= Collected Studies, CS 473). 288 pp., ill., geb. ISBN 0 8607 8455 x. £ 44.50.

DE HAMEL, Chr. *A History of Illuminated Manuscripts.* Second edition, revised, enlarged and with new illustrations. London: Phaedon, 1994. 272 pp., 240 ill. & pls. (kleur). ca. *f* 110. Tweede, verbeterde uitgave. Door nieuwe afbeeldingen nog meer de moeite waard.

HANDBUCH der historischen Buchbestände in Deutschland. Bernard Fabian, ed. 7: Baden-Württemberg und Saarland, A-H. Hildesheim: Olms, 1994. 309 pp. ISBN 3 4870 9581 4. DM 148. Ook het vervolgdeel (Band 8, I-S) is aangekondigd (ISBN 3 4870 9582 3).

HEBRAICA en Judaica in de Zeeuwse Bibliotheek. Middelburg: ZB, 1994. Bescheiden maar verzorgd overzicht van 21 nummers; verschenen bij her-inwijding van synagoge in Middelburg.

HENDRIX, Guido *Bibliotheca auctorum, traductorum et scriptorum ordinis cisterciensis vicariatus generalis Belgii, 3: Handschriftenbezitten boekengebruik.* Trappisten van Westmalle, 1794-1994. Leuven: Bibliotheek Godgeleerdheid, 1994. (= Documenta Libraria, 14). xxii+300 pp., ill., deels kleur. ISBN 9 0736 8311 4. BEF 800.

HESS, D. *Meister um das 'mittelalterliche Hausbuch'.* Studien zur Hausbuchmeisterfrage. Mainz: Von Zabern, 1994. 187 pp., 147 ill. (19 in kleur). ISBN 3 8053 1656 9. DM 180.

HIESTAND, R. (ed.) *Das Buch im Mittelalter und Renaissance.* Düsseldorf: Droste, 1994. (= Studia Humaniora, 19). 220 pp., ill. ISBN 3 7700 0824 3. DM 46. Bundel artikelen, deels rond UB Düsseldorf.

KLEIN, J.W.E. *Geen vrouwen ofte kinderen maer alleenlijk eerbare luijden. 400 jaar Goudse librije. 1594-1994.* Delft: Eburon, 1994. 79 pp., ill. (deels kleur). ISBN 9 0516 6424 9. *f* 25.

KOEHLER, W. & Florentine Mütterich *Die Karolingische Miniaturen, 6: Die Schule von Reims, 1: Von den Anfängen bis zur Mitte des 9. Jahrhunderts.* Berlin: Deutscher Verlag für Kunstwissenschaft, 1994. Twee delen: 196+123 pp., ill. ISBN 3 8715 7113 x. DM 420.

LIST, C. & W. Blum *Buchkunst des Mittelalters. Ein illustriertes Handbuch.* Stuttgart: Belsler, 1994. 160 pp., 145 ill. (kleur). ISBN 3 7630 2310 0. ca. DM 98.

MCKITTERICK, David (ed.) *The making of the Wren Library.* Trinity

College, Cambridge. Cambridge: University Press, 1995. 275 pp., 96 ills., geb. ISBN 0 5214 4305 9. £ 65. De bibliotheek van Trinity, in 1695 ontworpen door Sir Christopher Wren, is wereldberoemd om haar boeken, architectuur en sculptuur. Naar elk van deze aspecten werd studie verricht.

McKITTERICK, Rosamond Books, Scribes and Learning in the Frankish Kingdoms, 6th-9th Centuries. Aldershot: Variorum, 1994. (= Collected Studies, CS 452). 352 pp., ills., geb. ISBN 0 8607 8406 1. £ 49.50.

MERTENS, Th. (ed.) Richtlijnen voor de uitgave van Middeleeuwse Verzamelhandschriften uit de Nederlanden. Samengesteld door de projectcommissie MVN. Hilversum: Verloren, 1994. 32 pp. ISBN 9 0655 0263 7. f 10. Tekst ook in het eerste deel van de reeks MVN (zie GERAARDSBERGSE hs.)

MONFASSANI, John Byzantine Scholars in Renaissance Italy: Cardinal Bessarion and Other Emigrés. Selected Essays. Aldershot: Variorum, 1995. (= Collected Studies, CS 485). 364 pp., ills. ISBN 0 8607 8477 0. £ 52.50.

MYNORS, R.A.B. & R.M. Thomson Catalogues of the Manuscripts of Hereford Cathedral Library. Woodbridge: Boydell & Brewer, 1993. 344 pp., ills. ISBN 0 8599 1390 2. £ 120. Behandelt 227 handschriften, van de achtste tot en met de vijftiende eeuw, meer dan de helft in middeleeuwse band.

POWITZ, Gerhard Mittelalterliche Handschriftfragmente der Stadt- und Universitätsbibliothek Frankfurt am Main. Frankfurt am Main: Klostermann, 1994. (= Die Hss. der SUBFaM, 6; = Kataloge der SUBFaM, 10). xxiv + 238 + 16 pp., ills. ISBN 3 4650 2595 4, resp. 2596 2. DM 130.

RICHTER, M. The oral tradition in the Early Middle Ages. Turnhout: Brepols, 1994. (Typologie des Sources, 71). 76 pp. ISBN 2 5033 6071 8. BEF 800.

RIEDMAIER, J. Die 'Lambeth-Bibel'. Struktur und Bildausage einer Englischen Bibelhandschrift des 12. Jahrh. Frankfurt/Berlin: Peter Lang, 1994. (= Europäische Hochschulschriften, Reihe 28, Kunstgeschichte, 118). 427 pp., 127 ills. ISBN 3 6314 7816 x.

ROSS, L. Text, image, message. Saints in medieval manuscript illuminations. London: Greenwood, 1994. (= Contributions to the study of art and architecture, 3). 280 pp., ills. ISBN 0 3132 9046 6. ca. f 165,50.

RÜCK, Peter (ed.) Rationalisierung der Buchherstellung im Mittelalter und in der frühen Neuzeit. Ergebnisse eines Buchgeschichtlichen Seminars, Wolfenbüttel, 12-14 november 1990. Geleitet v. Peter Rück und Martin Borghardt. Marburg: Philipps-Universität, 1994. (= Elementa diplomatica, 2). 204 pp., ills. ISBN 3 8185 0170 x. DM 78.

RUIZ, Juan, John Dagenais The Ethics of Reading in Manuscript Culture: Glossing the 'Libro de Buen Amor'. Princeton: Princeton UP, 1994. 304 pp., ills. ISBN 0 6910 3246 7. £ 30. Studie naar belang van 'ingrepen' door kopiïsten en lezers voor betere begrip van de tekst.

Bilderhandschriften des SACHSENSPIEGELS - Niederdeutsche Sachsenpiegel und Nun vernehmen in Land und Stadt - Oldenburg Sachsenpiegel, Stadtrecht. 1995. Hrsg. E. Koolman, E. Gässler, F. Scheele. (= Beiträge und Katalog zu den Ausstellungen). 2 dln. 520 + 586 pp., 171 + 328 ills. (kleur). DM 80.

SHELLER, Robert W. Exemplum. Model-Book Drawings and the Practice of Artistic Transmission in the Middle Ages (200 BC. - c. 1470). Amsterdam: AUP, 1995. ca. 416 pp., 196 ills. (16 in kleur), ISBN 9 0535 6130 7. f 160. Geheel bewerkte nieuwe uitgave van de klassieke studie over modelboeken (1963).

SCHMIDT-WIELAND, Ruth Die Wolfenbütteler Bilderhandschrift des Sachsenpiegels. Cod. Guelf. 3.1. Aug. 2°. Aufsätze und Untersuchungen. (Kommentarband zur Faksimile-Ausgabe). Berlin: Akademie, 1993. vii + 413 pp., ills. (28 kl. en 24 zw/w). ISBN 3 0500 2359 7. DM 148. Het geheel, met facsimile: ISBN 3 0500 2358 9. DM 2480.

SCLAFER, J. (ed.) Manuscrits du Moyen Age et de la Renaissance: enrichissements du Département des manuscrits, fonds européens, 1983-1992. Paris: Bibliothèque Nationale, 1994. xii + 164 pp.

SHARPE, R., J.P. Carley, K. Friis Jensen (Eds.) English Benedictine Libraries: the shorter catalogues. (= The Corpus of British Medieval Library Catalogues, 4). Londen: British Academy, 1994. 600 pp. ISBN 0 7123 0336 7. £ 95. 120 lijsten, uit 12de-16de eeuw.

SHORTER, Alfred H. Studies of the History of Papermaking in Britain. Edited by Richard L. Hills. Aldershot: Variorum, 1993. (= Collected Studies, CS 425). 336 pp., ills., geb. ISBN 0 8607 8386 3. £ 49.50.

SMEYERS, M. (ed.) Flanders in a European Perspective, Manuscript Illumination around 1400 in Flanders and Abroad. Proceedings of the International Colloquium, 8-10 september 1993. Leuven-Paris: Peeters, 1995. (= Corpus of Illuminated Manuscripts, 8). xiv + 802 pp., ills., geb. ISBN 9 0683

1670 2. BEF 4200. Bevat de teksten van vele lezingen, waardoor de volle breedte van de thematiek tot zijn recht komt: het internationale karakter alsook stylistische en iconografische aspecten van de pre-Eyckiaanse handschriftverluchting. Daarnaast komen de relaties met andere takken van kunst en nijverheid alsook de bronnen en nawerkingen van het pre-Eyckiaanse realisme aan bod.

STAHL, Irene Die Handschriften der Klosterbibliothek Frenswegen. Wiesbaden: Harrassowitz, 1994. 304 pp. ISBN 3 4470 3493 9. DM 78. Beschrijving van alle (101) nog bekende handschriften uit dit belangrijke Windesheimse klooster (gesticht 1394). Bevat in drie appendices overzichten van de verdwenen codices, de slechts uit archiefgegevens bekende handschriften en van wat ten onrechte toegeschreven was. Registers, waaronder een uitgebreide lijst van initia (pp. 263-304!) ontsluiten dit voor de Moderne Devotie belangrijke werk.

STEIN, Robert Politiek en Historiografie. Het ontstaansmilieu van Brabantse kronieken in de eerste helft van de vijftiende eeuw. (= Miscellanea Neerlandica, 10). Leuven: Peeters, 1994. xi + 372 pp., ills. ISBN 9 0683 1591 9. BEF 1530.

STÜCKELBERGER, A. Bild und Wort. Das illustrierte Fachbuch in der antiken Naturwissenschaft, Medizin und Technik. Mainz: von Zabern, 1994. (= Kulturgeschichte der antiken Welt, 62). 168 pp., 70 ills., 44 taf. ISBN 3 8053 1698 4. ca. DM 68.

TITE, G. C. The manuscript library of Sir Robert Cotton. London: British Library, 1994. (= The Panizzi Lectures, 9). ISBN 0 7123 0359 6. £ 16.

VENNEBUSCH, J. (ed.) Homiletischen und Hagiographischen Handschriften des Stadtarchivs Köln. 1: Hss. der Gymnasialbibliothek Köln/Wien: Böhlau, 1993. xvi + 336 pp. ISBN 3 4120 1093 6.

WEIJERS, Olga (ed.) Le travail intellectuel à la Faculté des Arts de Paris: textes et maîtres (vers 1200-1500). I: A-B. Turnhout: Brepols, 1994. (= Studia Artistarum). 150 pp. ISBN 2 5035 0369 1. FF 240 / BEF 1368.

WIERDA, Lydia De Sarijs-handschriften. Laatmiddeleeuwse handschriften uit de IJsselstreek. Zwolle: Waanders, 1995. 204 pp., ills., deels kleur, reg. op hss., geb. Met catalogus van alle hss. op diskette. ISBN 9 0400 9694 5. f 69,50. (Diss. RU Groningen). Studie naar tekst, illustratie en context van de hss. die voorheen aan de Agnietenberg werden toegeschreven maar die waarschijnlijk ontstonden in de omgeving van het Zwolse fraterhuis. Verrassend zijn de aanwijzingen dat er in Zwolle ook handschriften op voorraad werden geproduceerd.

WINTER, Ursula Die Europäischen Handschriften der Bibliothek Diez. 3: Abschlußband: Die Manuscripta Dieziana C. Wiesbaden: Harrassowitz, 1994. (= Die Handschriften-Verzeichnisse der Deutschen Staatsbibliothek für Berlin, N.F. 1). xvi + 212 pp., ills. ISBN 3 470 3430 0. DM 148.

ZIERDE für Ewige Zeit. Das Perikopenbuch Heinrichs II. Frankfurt am Main: Fischer, 1994. (= Katalog 62 der Bayerischen Staatsbibliothek und des Bayerischen Nationalmuseums, München). 128 pp., ills. (kleur). ISBN 3 1006 0610 8. DM 48.

C O N F E R E N T I E S

METHODIEK VAN INTERDISCIPLINAIR ONDERZOEK

Op 18-20 mei 1995 zal te Drachten in het kader van de Onderzoeks-schoon Mediëvistiek (vgl. Bif. 24) een workshop gewijd worden aan de methodiek van interdisciplinair onderzoek van (m.n. vroeg-)middeleeuwse handschriften. Ook aandacht voor de criteria bij het samenstellen van een corpus en mogelijkheden en beperkingen van de diverse disciplines die bij de studie van handschriften een rol spelen. Inlichtingen: drs Tineke Neyman, Vakgroep Mediaevistiek RuG, Postbus 716, NL-9700AS Groningen, tel. (+31) 50-637262, fax: 637263.

600 JAAR WINDESHEIM

Zaterdag 27 mei zal in de Schouwburg Odeon te Zwolle een congres plaatsvinden waarin ook aan boeken en teksten aandacht wordt geschonken. Sprekers zijn o.m. Nikolaus Staubach en Lydia Wierda. Inlichtingen: vvv-Zwolle (t.a.v. G.E.P. Vrieling), Postbus 1155, NL-8001 BD Zwolle, tel. (+31) 38-216798, fax: 222679. Aansluitend tentoonstelling (zie ZWOLLE).

SCHRIFTLICHKEIT UND LEBENSPRAXIS

Het Sonderforschungsbereich 231 'Pragmatische Schriftlichkeit' heeft

van 8 t/m 10 juni 1995 te Münster weer een breed opgezet, internationaal congres georganiseerd. Thema is ditmaal 'Schriftlichkeit und Lebenspraxis im Mittelalter: Erfassen, Bewahren, Verändern'. Kernproblemen van de verschriftelijking van de Middeleeuwse maatschappij komen daarbij in een negentiental voordrachten aan de orde. Inlichtingen: SFB 231 der Westfälischen Wilhelms-Universität Münster, Salzstraße 41, D-48143 Münster, tel. (+49) 251 832071, fax: 832090.

VERBORGENHEDEN VAN HET BOEKENVAK

Op zaterdag 10 juni zal in het Academiegebouw van de Universiteit Utrecht het tweede congres gehouden worden van de Nederlandse Boekhistorische Vereniging. Als thema is gekozen voor onderwerpen uit de wereld van boekproductie en boekgebruik in Nederland en Vlaanderen die een wat verscholen bestaan leiden, soms zelfs wat precair of geheimzinnig zijn. Het aanbod is ruim, lopend van de Middeleeuwen tot de huidige tijd, van verboden boeken in de zestiende eeuw tot het 'bovengrondse boek' in de periode 1940-1945, over specifieke verzamelingen of het wezen en functioneren van de boekenclub in Nederland. Inlichtingen en inschrijving bij dr F. de Glas, Prinses Beatrixstraat 30, NL-3981 BK Bunnik, tel. [+ 31] 3405 - 71399.

BIBLIOTHEKEN EN ARCHIEVEN IN DE MIDDELEEUEWEN

Onder de titel 'La conservation des manuscrits et des archives au Moyen Age / The Care of Manuscripts and Documents in Medieval Libraries and Archives' zal van 19 tot en met 21 oktober 1995 in de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel het elfde colloquium van het Comité International de Paléographie Latine worden gehouden. Aan bod komen onder meer organisatie, classificatie, catalogi, inventarissen en het gebruik. Daarnaast zullen recente vondsten en projecten aan de orde gesteld worden. Voor de laatste dag staat een excursie naar de abdij en bibliotheek van Maredsous gepland.

Het congres zal tevens het eerste plenaire vergadering bevatten van APICES, de recent opgerichte internationale vereniging voor al wie zich op serieuze wijze met middeleeuwse boeken bezig houdt.

Inschrijven voor het congres kan door overmaking van BEF 3600 per internationale postwissel of op girorekening 000-0513628-13 t.n.v. Albert Derolez, Zangvogellaan 9, B-9041 Gent-Oostakker (die ook nadere informatie kan verstrekken: tel. & fax: [+32] 9.2283352). Voor studenten is een apart tarief: BEF 900 (maar zonder excursie en slotdiner).

V A R I A

HERUITGAVE AMSTERDAMSE HANDSCHRIFTENCATALOGUS

Van de 7-delige gedrukte catalogus van de handschriften van de Universiteitsbibliotheek Amsterdam (UvA) zijn de delen II en VII gewijd aan de handschriften in boekvorm, terwijl in de overige delen de brieven beschreven worden.

Deel II beschrijft ruim 1600 handschriften die tussen 1578 en 1902 in bezit kwamen van de bibliotheek: M.B. MENDES DA COSTA, De handschriften der Stedelijke Bibliotheek met de latere aanwinsten. Vooraf eenige mededeelingen over de geschiedenis van de bibliotheek en hare handschriftenverzameling door den bibliothecaris Dr. C.P. Burger Jr. Amsterdam, 1902. Ongewijzigde herdruk: Amsterdam: UB, 1995. Deel VII (Amsterdam 1923) bespreekt de 900 handschriften die krachtens bruikleencontract in de UB berusten en is nog uit voorraad leverbaar. De catalogus behandelt de hss. van de Remonstrantse kerk (Mendes da Costa) en van het Evangelisch-Luthersche Seminarium en van de Vereenigde Doopsgezinde gemeente (J. Berg).

De boeken zijn schriftelijk te bestellen bij dhr. R. Ultee, UB Amsterdam,

Singel 425, NL-1012 WP Amsterdam. De prijs is resp. f 55,- en f 25,- of f 70,- voor beide delen samen (plus f 12,50 voor porto).

BIBLIOTHEEK VAN FRENSWEGEN GERECONSTRUEERD

600 jaar na de stichting van het klooster Frenswegen werd in de oude gebouwen een project afgesloten waarin gedurende een reeks van jaren, m.n. dankzij de subsidiëring van de Stiftung Niedersachsen, gewerkt is aan de reconstructie van de kloosterbibliotheek. Op 18 november 1994 werden microfiches van alle bekende, bewaard gebleven handschriften overgedragen aan wat thans vooral een oecumenisch centrum voor bezinning is. Voor een bredere kring toegankelijk zijn sedert die datum de catalogi van het oude bezit, dat niet enkel, zoals reeds lang bekend, berust in Sint Agatha/ Cuijk en Straatsburg, maar nu verspreid is van Kopenhagen tot Zwolle, van Burgsteinfurt tot Oxford en Parkminster (zie onder COSANNE en STAHL).

VIERDE BERT VAN SELM-LEZING

Op maandag 4 september 1995, te 16.15 uur, zal in Leiden de vierde Bert van Selm-lezing plaats vinden. Prof.dr C. van Bree zal de lotgevallen van de Codex Argenteus nagaan, een (zoals de naam al aangeeft) kostbaar handschrift uit de zesde eeuw waarin een belangrijk deel van de gotische Bijbelvertaling is overgeleverd. Het verhaal van deze codex blijkt elementen van een fantastische vertelling, een detective story en een wetenschappelijke verhandeling te bevatten. Kaarten kunnen worden aangevraagd tot uiterlijk 1 augustus 1995, bij de Commissie Bert van Selm-lezing, Vakgroep Nederlands, RU Leiden, Postbus 9515 NL-2300 RA Leiden. Ook ditmaal wordt de tekst uitgegeven door De Buitenkant. De voorinteknprijs (f 19,50) geldt bij betaling op girorekening 16 84 950 t.n.v. K.J.J. Korevaart, RUL, Leiden of - bij bestelling uit het buitenland - bij betaling met een Eurocheque.

STUDIECENTRUM VOOR PROTESTANTSE BOEKCULTUUR e.a.

Na een ingrijpende verbouwing van de Bibliotheek van de Vrije Universiteit te Amsterdam is een locatie gerealiseerd waarin naast het 'Historisch documentatiecentrum voor het Nederlandse Protestantisme' en de afdeling Handschriften en Oude Drukken / 'Studiecentrum voor Protestantse Boekcultuur' ook 'Het Bilderdijk-Museum' onderdak heeft gevonden. Daarmee bestaat een unieke concentratie van onderzoeksvoorzieningen op het terrein van het Nederlandse Protestantisme vanaf de zestiende eeuw tot heden. De voorzieningen zijn op werkdagen toegankelijk, De Boelelaan 1103 (1e verdieping, B-vleugel), NL-1081 HV Amsterdam, tel. [+31] 20. 4445184, fax: 4445259.

Beeldmerk van het CIPL-congres, oktober 1995.

BIFOLIUM is een informatieblad over activiteiten rond handschriften en oude drukken. Het bevat zoveel mogelijk gegevens over tentoonstellingen, catalogi, conferenties, workshops, bijeenkomsten van codicologen en bibliografen. Bij beschikbare ruimte kan een kort verzoek om informatie worden opgenomen. Bifolium verschijnt tweemaal per jaar, in april en oktober.

Een abonnement kost momenteel tien gulden per vier nummers (twee jaargangen). Voor instellingen met gecompliceerde administratieve eisen is tien gulden per jaar verschuldigd. Na opgave van naam en adres bij de redactie ontvangt men een rekening of acceptgirokaart.

Mededeling voor onze abonnees in het buitenland:

Omdat de kosten voor buitenlands betalingsverkeer buitensporig hoog uitvallen, vragen wij U bij voorkeur geen gebruik te maken van het acceptgiro-formulier, maar Uw betaling zo te regelen, dat de transferkosten voor Uw rekening komen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van een internationale postwissel ten name van Bifolium, Vakgroep Mediaevistiek RU Groningen, Postbus 716, NL-9700 AS Groningen. Dank U.

Message for our Foreign subscribers:

As the charges for collecting your subscription are very high, we would like to ask you to mention on the 'acceptgiro' that the costs of transfer are yours. If you want to pay by an International PO-money order, would you please do so in the name of Bifolium, Department of Medieval Studies, PO Box 716, 9700 AS Groningen - The Netherlands. Do not send cheques, please (collecting costs are often more than the sum involved). Thank you.

Redactie: Jos.M.M. Hermans (+31) 50 636114, fax: 637263 en W.C.M. Wüstefeld (+31) 30 313835, fax: 317896).